

Studie 2 / 2022

Státní zaměstnanci a úředníci: kde pracují a za kolik?¹

LEDEN 2022

DANIEL BARTUŠEK, PETR BOUCHAL, PETR JANSKÝ

Shrnutí

- V českém veřejném sektoru je zaměstnána (přepočteno na plné úvazky) téměř pětina pracovních sil země. Téměř polovina (464 tisíc) z tohoto téměř milionu zaměstnanců byla v roce 2020 placena ze státního rozpočtu a nazýváme je státními zaměstnanci.
- Nadpoloviční část státních zaměstnanců připadá na příspěvkové organizace (265 tisíc), kde dominují zaměstnanci regionálního školství. Menší část ostatních státních zaměstnanců (198 tisíc) spadá pod řadu různorodých organizací, od armády a policii až po ministerstva a úřady práce.
- Jen malou část státních zaměstnanců lze označit za státní úředníky. Těch v roce bylo zhruba 78 tisíc, což představuje 8 % zaměstnanců veřejného sektoru a 17 % státních zaměstnanců. S ohledem na to, jak velká je často věnována pozornost tématu počtu státních úředníků ve veřejných debatách, jsou jejich počty i podíly poměrně nízké.
- Počet státních úředníků poslední dvě dekády kolísal. Mezi roky 2003 a 2010 jejich počet mírně narostl o necelé dva tisíce (3 %). Mezi roky 2010 a 2011 během ekonomické krize v době Fischerovy a Nečasovy vlády došlo k jejich poklesu o tři tisíce (5 %). Dále pak mezi lety 2011 a 2015 došlo za vlády Nečasovy, Rusnokovy a Sobotkovy k nárůstu o pět tisíc (10 %) a poté za Sobotkovy a Babišovy vlády do roku 2020 jejich počet již významnějších změn nedoznal.
- Ačkoliv nominální i reálné průměrné platy státních úředníků od roku 2013 soustavně rostly, od roku 2018 již jejich růst zaostával za růstem mezd v celé ekonomice, takže jejich relativní úroveň v roce 2020 byla výrazně nižší než v roce 2018 (-3 až -6 procentních bodů podle typu organizace).

¹ Autoři děkují IDEA za podporu a Danielu Münichovi za výborné komentáře. Veškeré případné nepřesnosti a chyby včetně vyjádřených názorů však jdou na vrub autorů. Autoři aktualizovali v den vydání Grafy 2 a 3 (a související texty a grafy v příloze). Studie vznikla díky podpoře Akademie věd ČR v rámci programu Strategie AV21 „Společnost v pohybu a veřejné politiky“.